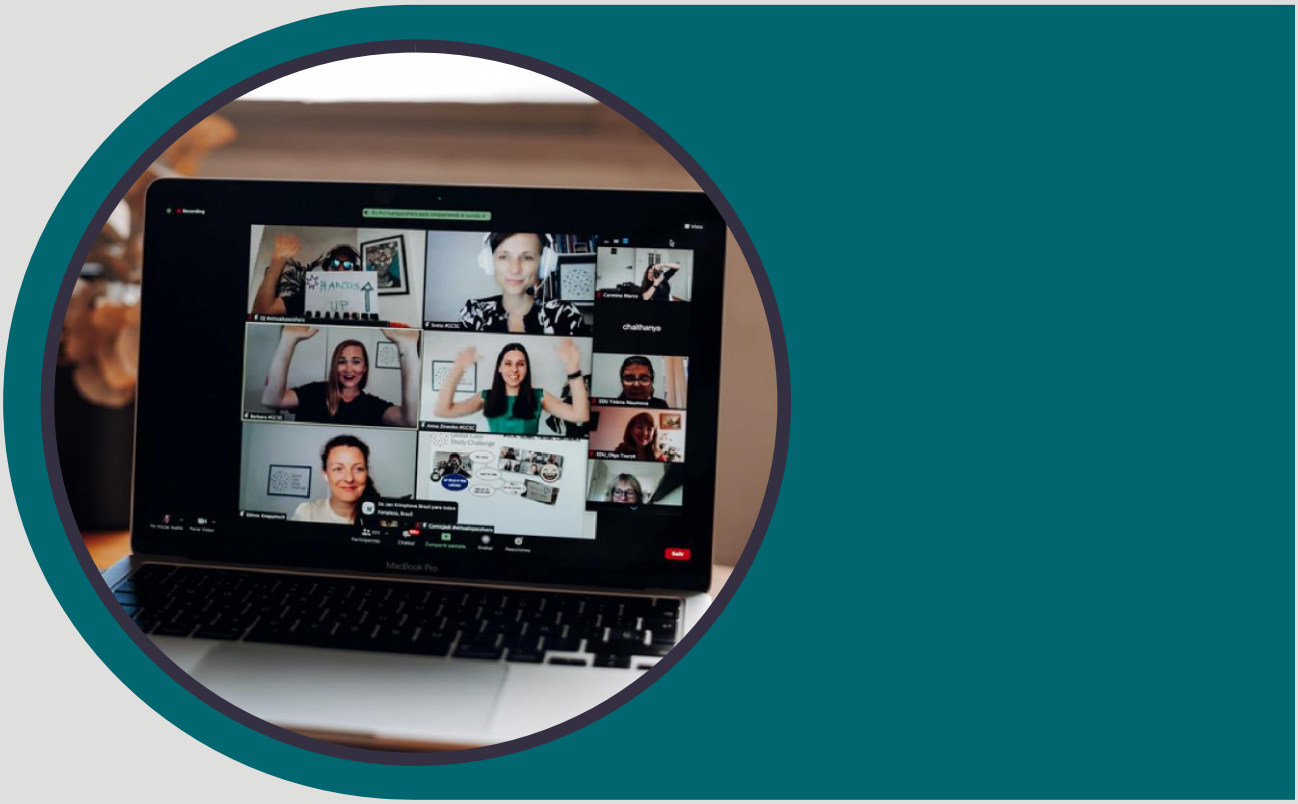
Віртуальні обміни: практичні кейси

Довідник

Програма ERASMUS+
Проєкт СВНЕ SIN-NEC

УДК: 378.014.25:004.9(035)
П35

Рекомендовано до друку вченою радою
Інституту цифровізації освіти НАПН України
(протокол № 14 від 29.10.2026 р.)

Рецензенти:

Франчук В. М.	доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри комп'ютерної та програмної інженерії, Український державний університет імені Михайла Драгоманова
Овчарук О. В.	доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу компаративістики інформаційно-освітніх інновацій, Інститут цифровізації освіти НАПН України

П35 Пітта П., Яма О. Віртуальні обміни : практичні кейси : довідник / переклад з англ., адаптація та доповнення українським досвідом С. Г. Литвинової ; за ред. С. Г. Литвинової. Київ : ІЦО НАПН України, 2026. 50 с.

ISBN 978-617-8330-70-5

Довідник «Віртуальні обміни: практичні кейси» є українськомовним перекладом і адаптацією матеріалів Паоли Пітти (Італія) та Олександри Ями (Австрія), здійсненими Світланою Литвиновою (Україна). Видання доповнено матеріалами, що відображають український досвід організації міжнародного віртуального обміну в межах проєкту Erasmus+ CBHE SIN-NEC.

У довіднику висвітлено сутність, характерні ознаки, різновиди та педагогічні переваги віртуальних обмінів як засобу інтернаціоналізації освіти, розвитку міжкультурної комунікації та цифрової співпраці. Подано практичні рекомендації щодо визначення навчальних цілей, пошуку міжнародних партнерів, інституційної підтримки, проєктування навчальної програми, добору цифрових платформ, поєднання синхронної й асинхронної взаємодії, організації діяльності учасників та оцінювання результатів. Представлено міжнародні практичні кейси з різних освітніх контекстів, їхні організаційні особливості, труднощі та рішення.

Українське доповнення конкретизує застосування цих підходів на прикладі організації та оцінювання віртуального обміну за участю Інституту цифровізації освіти НАПН України й міжнародних партнерів. Додатки містять практичні орієнтири для планування комунікації, взаємодії учасників і використання онлайн-інструментів.

Видання адресовано викладачам закладів вищої освіти, науковим і науково-педагогічним працівникам, координаторам міжнародних освітніх проєктів, працівникам міжнародних відділів та всім, хто планує впроваджувати або вдосконалювати програми віртуального обміну.

УДК: 378.014.25:004.9(035)

ISBN 978-617-8330-70-5

© Пітта П., Яма О.,
© Литвинова С.
© ІЦО НАПН України, 2026

Зміст

Передмова	4
Вступ до віртуальних обмінів	5
Розуміння віртуального обміну	6
Віртуальний обмін як інструмент модернізації освітнього досвіду	7
Основні переваги віртуальних обмінів	8
Стійка інтернаціоналізація	10
Види віртуальних обмінів	11
Етапи проєктування віртуальних обмінів	13
Короткий посібник з віртуальних обмінів	14
Інституційна підтримка	17
Стратегії для розбудови інституційної підтримки	18
Проєктування навчальної програми	19
Пошук міжнародних партнерів	22
Приклади використання віртуальних обмінів в освіті	23
Корисні посилання	41
Додатки	42

Передмова

Метою цього довідника є надання ґрунтовних рекомендацій для закладів вищої освіти, наукових установ і викладачів, зацікавлених у впровадженні або вдосконаленні програм віртуального обміну (ВО) — незалежно від рівня їхнього досвіду в цій сфері. У ньому зібрано практичні поради, кращі практики та корисні ресурси, що сприятимуть розробці ефективних і змістовних заходів з організації віртуальних обмінів між студентами, викладачами та вченими на різних рівнях — від індивідуального та міжінституційного до міжнародного.

Довідник призначений для викладачів закладів вищої освіти, наукових установ, адміністраторів, співробітників міжнародних офісів та координаторів проєктів, які зацікавлені у включенні віртуальних обмінів у свої навчальні програми. Це також цінно для тих, хто хоче вдосконалити свої існуючі програми віртуальних обмінів шляхом включення нових стратегій та інструментів.

Спираючись на ідеї, стратегії та приклади, подані в цьому довіднику, освітяни, фахівці з інтернаціоналізації та адміністративний персонал можуть послідовно розвивати свій потенціал, ухвалювати виважені стратегічні рішення та забезпечувати необхідну підтримку для того, щоб інтегрувати віртуальні обміни як ключовий компонент освітніх і освітньо-наукових програм закладів вищої освіти та наукових установ.

Вступ до віртуальних обмінів

Нарощування потенціалу у віртуальному обміні

Цей довідник слугує всеосяжним ресурсом для нарощування потенціалу віртуального обміну. Він надає освітянам та адміністраторам практичні інструменти, передовий досвід та покрокові інструкції для розроблення та впровадження успішних програм віртуального обміну. Дотримуючись рекомендацій, викладених у цьому довіднику, установи можуть розвивати свій потенціал і пропонувати високоякісні можливості віртуального обміну, тим самим збагачуючи свої академічні пропозиції та покращуючи результати навчання студентів.

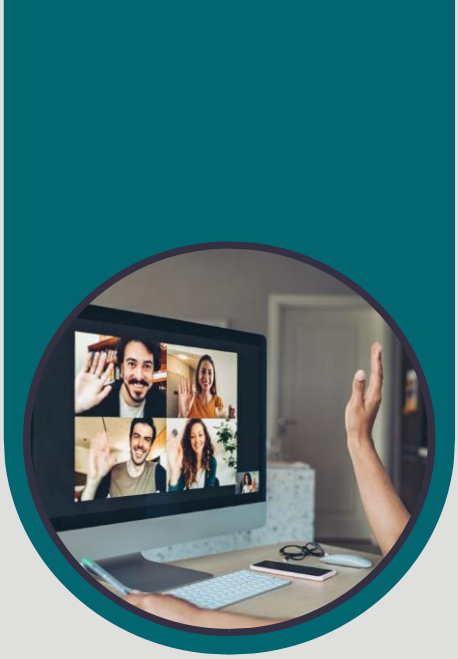
Віртуальний обмін як форма стратегії інтернаціоналізації

Віртуальний обмін — це потужний засіб інтернаціоналізації, що виходить за межі традиційних програм мобільності. Він забезпечує інклюзивний, справедливий і сталий доступ до глобального освітнього досвіду, що робить його важливою складовою стратегії розвитку будь-якого освітнього чи наукового закладу. У довіднику наведено переконливі аргументи, практики та приклади, які демонструють ефективність віртуальних обмінів у формуванні глобальної свідомості, розвитку міжкультурних компетентностей і підготовці студентів до життя в мультикультурному та взаємопов’язаному світі.

Інституційна підтримка віртуального обміну

Успішність та сталість програм віртуальних обмінів значною мірою залежать від системної інституційної підтримки. Довідник пропонує стратегії інтеграції віртуальних обмінів в загальну стратегію розвитку установи та засоби донесення цінності таких програм до ключових стейкхолдерів. Викладачі й адміністратори отримають приклади успішних кейсів та рекомендації для впровадження віртуальних обмінів як повноцінної та ефективної форми навчання. Підтримка на інституційному рівні включає: фінансування, технічну інфраструктуру, розвиток професійних компетентностей персоналу та адміністративний супровід — усе це є критично важливим для ефективного впровадження віртуальних обмінів.

Розуміння віртуального обміну

Віртуальний обмін (ВО) – це освітня практика, яка використовує технології для об'єднання студентів із різних країн або культурних середовищ для взаємодії та співпраці під керівництвом освітян або експертів-фасилітаторів. ВО поєднує міжкультурну комунікацію, цифрові технології та онлайн-педагогіку з метою створення інклюзивних і доступних програм онлайн-навчання.

ВО часто визначають як технологічно забезпечені, тривалі освітні програми, що сприяють розвитку міжкультурного діалогу, взаєморозуміння й співпраці між географічно віддаленими особами або групами. Такі програми зазвичай проводяться за участю викладачів і передбачають структуровані взаємодії, спрямовані на досягнення спільних освітніх цілей. Віртуальний обмін сприяє формуванню глобального громадянства, розвитку міжкультурних компетентностей, цифрової грамотності, володіння іноземними мовами та інших ключових навичок, необхідних у сучасному світі (див. приклад Erasmus[1])

Віртуальний обмін має такі характеристики[2]:

- *Тривалий*: відбувається протягом певного часу з регулярною та інтенсивною взаємодією.
- *Забезпечений технологіями*: використовує нові медіа, цифрові та/або мобільні технології.
- *Заснований на регулярних зустрічах* (синхронних або асинхронних) із використанням засобів комунікації з високим рівнем соціальної присутності.
- *Міжособистісний*: передбачає інклюзивну, міжкультурну співпрацю та діалог.
- *Керований учасниками*: відповідає філософії діалогу, де учасники є одночасно головними отримувачами й рушіями знань.
- *Фасилітований*: за підтримки підготовлених фасилітаторів та/або освітян;
- *Освітній*: інтегрований у формальні та/або неформальні освітні програми й заходи з метою розвитку вимірюваних змін у навичках, знаннях та ставленнях, що сприяють про-соціальній поведінці;
- *Структурований* для сприяння взаєморозумінню: охоплює теми, пов'язані з ідентичністю, емпатією, здатністю ставити себе на місце іншого, критичним осмисленням, міжкультурним розумінням, а також допомагає учасникам вести конструктивний діалог попри онтологічні та епістемологічні відмінності.

[1] https://evolve-erasmus.eu/
[2] https://evolve-erasmus.eu/about-evolve/what-is-virtual-exchange/

Віртуальний обмін як інструмент модернізації освітнього досвіду

Віртуальний обмін (ВО) спочатку був створений як засіб розвитку у студентів глобальних компетентностей, навичок критичного мислення та трансформаційного досвіду навчання. Основна ідея полягала в тому, щоб залучати молодь до міжкультурного діалогу та співпраці через спільні навчальні проєкти з однолітками з інших країн. Такий підхід не лише збагачує освітній процес, а й формує у студентів здатність мислити глобально, розуміти інші культурні контексти та ефективно взаємодіяти у багатонаціональному середовищі.

Ці освітні цілі є критично важливими в сучасному світі, що стрімко змінюється, та спрямовані на підготовку студентів до розв'язання складних глобальних викликів — від зміни клімату до міграції, цифрової трансформації та соціальної справедливості. Однак з часом концепція ВО суттєво еволюціонувала: вона вийшла за межі початкових цілей мовного навчання та міжкультурної комунікації й стала багатовимірною освітньою практикою, що інтегрується у найрізноманітніші академічні дисципліни — від економіки, екології й права до медицини, інженерії та соціальних наук.

ВО дедалі частіше розглядається як ефективний засіб модернізації вищої освіти — адаптивна, актуальна та масштабована форма навчання, яка відповідає потребам сучасного світу. Завдяки технологіям він створює спільне, інтерактивне, інклюзивне та гнучке освітнє середовище, що сприяє активному навчанню і глибокому залученню студентів у процес здобуття знань.

Багато програм ВО орієнтуються на реальні застосування знань — вирішення актуальних глобальних проблем, участь у проєктах, орієнтованих на громаду, розробку інноваційних рішень або вироблення спільних дослідницьких ініціатив. Такий практичний підхід дозволяє студентам безпосередньо застосовувати академічні знання у реальному житті, розвиваючи водночас навички командної роботи, креативності, відповідальності й міждисциплінарного мислення.

Крім того, досвід участі у ВО формує у студентів навички віддаленої роботи — цифрової компетентності, яка дедалі більше затребувана на глобальному ринку праці. Вони вчаться ефективно співпрацювати онлайн, користуватися цифровими інструментами комунікації та управління проєктами, працювати в мультикультурних віртуальних командах. Усе це підвищує їхню професійну готовність, адаптивність і конкурентоспроможність у подальшій кар'єрі.

Таким чином, віртуальний обмін є не просто сучасним освітнім інструментом — він стає важливою складовою інноваційного академічного середовища, яке готує студентів до життя, роботи та лідерства в глобалізованому, цифровому світі.

Основні переваги віртуальних обмінів

Міжкультурна компетентність

Програми ВО допомагають людям з різних культур змістовно взаємодіяти, значно допомагаючи учасникам зрозуміти та оцінити різні погляди. Цей розвиток міжкультурної компетентності має вирішальне значення в нашому глобалізованому світі, де ефективна комунікація та співпраця між культурами мають першорядне значення (O'Dowd, 2019).

Глобальне громадянство

Спілкування з міжнародними колегами через ВО сприяє розвитку глобального громадянства. Учасники усвідомлюють глобальні проблеми та хочуть допомагати своїм громадам та світу. ВО сприяє розумінню глобальних зв'язків та міжкультурному співробітництву (EVOLVE, 2020; Програма Еразмус+, 2020) .

Цифрова грамотність та комунікативні навички

Учасники програм ВО вдосконалюють свої цифрові навички, використовуючи різноманітні онлайн-інструменти та платформи для спілкування та співпраці. Цей досвід також покращує їхні комунікативні навички власною та, можливо, іноземною мовою, коли вони працюють над дискусіями та проєктами з міжнародними колегами (University Affairs, 2023) .

Зміцнення міжнародного партнерства

ВО допомагає інституціям створювати та зміцнювати міжнародні партнерства. Його можна розглядати як ключовий аспект стратегій інтернаціоналізації у закладах вищої освіти. Ця співпраця може призвести до подальших академічних і дослідницьких можливостей, покращення глобальної репутації установ (University Affairs, 2023; Mon UVic, 2023) .

Доступність та інклюзивність

ВО надає можливості міжнародного обміну студентам, які не можуть дозволити собі або не можуть подорожувати. Ця інклюзивність дозволяє більшій кількості студентів отримувати вигоду від міжнародного досвіду навчання, сприяючи рівності в освіті (EVOLVE, 2020; Програма Еразмус+, 2020). Ініціативи ВО тепер наголошують на інклюзивності, гарантуючи, що студенти з різним походженням, включаючи тих, хто не може дозволити собі традиційні програми навчання за кордоном, можуть брати участь у міжнародному навчальному досвіді.

Стійка форма інтернаціоналізації

Установи все частіше розглядають ВО як довгострокову стратегію сталої інтернаціоналізації, що сприяє досягненню глобальних освітніх цілей без екологічного сліду фізичних обмінів. Спочатку ВО розглядався як додатковий метод для міжнародної освіти. Зараз він визнаний стійкою альтернативою традиційним програмам навчання за кордоном, значно знижуючи вплив на навколишнє середовище, пов'язаний з міжнародними поїздками.

Модернізація освітніх програм

Враховуючи різні точки зору з усього світу, ВО можуть сприяти модернізації освітніх програм. Такий підхід сприяє перегляду й розширенню традиційних уявлень, кидаючи виклик усталеним поглядам, формуючи більш інклюзивну, відкриту та змістовну систему освіти. Модернізація освітніх програм передбачає трансформацію освітнього контенту та практик для подолання історичної, сучасної нерівності та упереджень.

Сприяння справедливій освіті

Віртуальний обмін сприяє справедливій освіті, гарантуючи, що студенти з усіх верств суспільства можуть отримати доступ до міжнародного навчального досвіду. Ця інклюзивність допомагає ліквідувати прогалини в освітніх можливостях, сприяючи більш інклюзивній глобальній системі освіти. Згідно з Програмою Erasmus+ (2020), ініціативи можуть демократизувати доступ до глобальних знань та культурних обмінів, роблячи значний внесок у справедливу освіту.

Професійний розвиток освітян

Програми ВО тепер пропонують значні можливості професійного розвитку для освітян, дозволяючи їм брати участь у міжнародному співробітництві, розробляти нові стратегії викладання та інтегрувати глобальні перспективи у свої курси. Еволюція ВО сприяла глибшій співпраці між установами, що призвело до спільного використання ресурсів, спільних дослідницьких проектів та ширших професійних мереж для освітян.

Стійка інтернаціоналізація

Альтернатива традиційному обміну

ВО зменшує потребу в подорожах, зменшуючи витрати, які часто пов'язані з міжнародним навчанням, яке вимагає поїздки до місця приймаючої сторони, і, таким чином, може сприяти сталим практикам інтернаціоналізації. Тут важливо, тим не менш, враховувати також ступінь цифрового сліду, залученого у віртуальний обмін, щоб оцінити, наскільки стійкою є ця форма інтернаціоналізації. У кращому випадку він слугує формою інтернаціоналізації, яка доступна для всіх (з доступом до Інтернету та використовуваних цифрових платформ) і може підтримуватися протягом більш тривалих періодів, що робить її хорошою довгостроковою стратегією для закладів вищої освіти та наукових установ (University Affairs, 2023) .

Застосування в реальному світі та вплив

Програми ВО все більше зосереджуються на реальних додатках, таких як вирішення глобальних проблем та участь у міжнародних проектах. Цей практичний підхід допомагає студентам усвідомлено застосовувати свої знання та розвивати навички, актуальні для їхньої майбутньої кар'єри. Ініціативи ВО тепер наголошують не лише на особистому та академічному зростанні, але й на потенціалі впливати на громади та сприяти глобальним рішенням. Студентів заохочують брати участь у проектах, які вирішують соціальні проблеми, виховуючи почуття глобального громадянства та відповідальності.

> *Віртуальний обмін відкриває широкі можливості для освіти та особистісного розвитку: він сприяє міжкультурному діалогу, удосконаленню цифрових і комунікативних навичок, формуванню глобального громадянства, розширенню доступу до якісної освіти та підвищенню її інклюзивності. Крім того, цей формат підтримує стійку інтернаціоналізацію, сприяє модернізації змісту освіти та забезпеченню справедливого освітнього середовища. У сукупності ці переваги готують учасників до ефективної взаємодії та активної участі у взаємозалежному світі.*

Види віртуальних обмінів

Віртуальний обмін і кооперативне міжнародне навчання (COIL) часто використовуються як синоніми. Обидва передбачають структурований міжкультурний онлайн-діалог та співпрацю між учнями та викладачами з різних освітніх та культурних середовищ за сприяння освітян. Вони відрізняються від інших форм онлайн-освіти (таких як MOOC), оскільки основна увага приділяється значній міжкультурній взаємодії в рамках формального навчання. (Веб-сторінка EEIE).

COIL, розроблена Джоном Рубіном в Університеті штату Нью-Йорк, є специфічною моделлю ВО, яка зосереджена на об'єднанні класів або груп студентів з різних країн для спільної роботи над спільними проектами або курсовими роботами. COIL зазвичай передбачає спільне викладання та спільно розроблені навчальні програми між партнерськими установами, тоді як ВО може охоплювати ширший спектр форматів та структур взаємодії (веб-сайт EAIE).

ВИДИ ВІРТУАЛЬНИХ ОБМІНІВ

Аспект / Особливість	COIL *(Collaborative Online International Learning)*	GNL *(Глобальне мережне навчання)*	BIP *(Blended Intensive Programmes)*	Віртуальні тандеми	ВО (загальна модель)	Співпраця (спільна робота)
Визначення	Онлайн-курси зі спільним проєктним навчанням, що об'єднують студентів і викладачів з різних країн.	Мережне навчальне середовище для глобальної співпраці та обміну ресурсами.	Інтенсивні короткострокові програми, що поєднують фізичну мобільність і онлайн-компоненти.	Пари або малі групи студентів для взаємного мовного та культурного обміну.	Загальна форма співпраці з використанням цифрових технологій.	Форма ВО, орієнтована на спільне навчання в міжнародному контексті.
Основна спрямованість	Міжкультурне навчання, розвиток критичного мислення, робота в команді.	Глобальна співпраця, міжкультурна компетентність.	Інтернаціоналізація освіти, комбіноване навчання.	Мовна практика, культурна взаємодія.	Глобальне громадянство, цифрова грамотність.	Спільне вирішення проблем, академічний розвиток.
Тривалість	5–10 тижнів, інтегровано в навчальні курси.	Залежить від курсу, зазвичай семестрово.	Кілька тижнів.	Від кількох тижнів до семестру.	Залежить від форми проєкту.	Від кількох тижнів до кількох місяців.
Використані технології	Онлайн-платформи, форуми, відеоконференції.	Вебінари, LMS, відеозв'язок.	LMS + Zoom / Teams, хмарні сервіси.	Відеодзвінки, месенджери, соцмережі.	Цифрові інструменти для співпраці.	Хмарні сервіси, відеозв’язок.
Фасилітація	Спільна робота викладачів з різних країн.	Викладачі, ментори, фасилітатори.	Освітяни, гібридна підтримка.	Самостійне або за підтримки викладачів.	Треновані фасилітатори.	Спільне викладання викладачами-партнерами.
Інтеграція в навчальний план	Частина офіційної навчальної програми.	Інтегрується у формальні курси.	Включено до навчального плану.	Може бути позакласною або частиною курсу.	Може бути як формальним, так і неформальним.	Університетські курси.
Переваги	Розвиток глобальних навичок, досвід міжнародної співпраці.	Широкі можливості взаємодії, інтернаціоналізація.	Поєднання переваг онлайн та мобільності.	Підвищення мовної компетентності, культурне розуміння.	Доступність, розвиток цифрових навичок.	Сприяє колективному навчанню та міжкультурному діалогу.
Виклики	Складність координації, часові зони, мотивація учасників.	Потреба в ІКТ-інфраструктурі та підготовці.	Логістика, баланс онлайн і офлайн частин.	Мовні бар’єри, нерівномірна участь.	Технічні проблеми, потреба у фасилітації.	Спільне планування та викладання.

ЕТАПИ проектування віртуальних обмінів

- Чіткі цілі
- Підбір партнера
- Інституційна підтримка
- Інтеграція навчальних
- Технології та платформи
- Підготовка та навчання
- Управління викликами
- Ефективна комунікація
- Моніторинг і оцінювання

Короткий посібник з віртуальних обмінів

Чіткі цілі

Визначте конкретні цілі. Чітко сформулюйте, чого ви прагнете досягти за допомогою своєї програми ВО. Загальні цілі включають посилення міжкультурної комунікації, заохочення глобального громадянства та розвиток конкретних академічних компетентностей. Встановіть критерії для оцінювання ефективності програми.

Приклади.

«До кінця програми віртуального обміну студенти-медсестри продемонструють покращені навички міжкультурного спілкування та глибше розуміння глобальних проблем охорони здоров'я за допомогою спільних тематичних досліджень, спільних віртуальних симуляцій та рефлексивних есе».

«До кінця програми віртуального обміну студенти промислового дизайну продемонструють покращені навички міжкультурної співпраці та всебічне розуміння практик сталого дизайну за допомогою спільних дизайнерських проєктів, міжкультурної критики та рефлексивних портфоліо».

Підбір партнера

Розгляньте можливість вибору партнерів: Виберіть партнерські установи зі схожою освітньою філософією, навчальними потребами та академічними календарями. Забезпечте взаємну прихильність до успіху програми, встановивши чіткі ролі та очікування з самого початку. (Детальніше про вибір партнерів дивіться нижче)

Пропозиція. Партнерство з установами, які мають взаємодоповнюючі сильні сторони, може покращити досвід навчання та надати різноманітні перспективи для студентів. Залучення партнерів з унікальними сильними сторонами та різноманітним досвідом може збагатити досвід навчання та надати ширші перспективи для студентів. Міждисциплінарні віртуальні обміни можуть бути неймовірно цінними.

Інституційна підтримка

Безпечна інституційна підтримка. Заручіться підтримкою свого навчального закладу, узгодивши програму ВО з її стратегічними цілями. Забезпечте необхідні ресурси, такі як фінансування, технічна підтримка та адміністративна допомога.

Порада. Представлення ВО як економічно ефективного та сталого способу інтернаціоналізації навчальної програми може допомогти отримати інституційну підтримку.

Інтеграція навчальних програм

Включіть ВО в існуючі курси: визначте курси, які виграють від міжнародної співпраці. Скоригуйте навчальні плани, щоб включити в них заходи ВО та завдання на дизайн, які заохочують активну участь учнів та міжкультурну співпрацю.

Приклад. Інтеграція спільних дослідницьких проектів, віртуальних культурних обмінів та спільних мультимедійних проектів у навчальні програми курсів може підвищити залученість студентів.

Технології та платформи

Виберіть надійну та доступну технологію: вибирайте зручні технологічні платформи, які підтримують спілкування та співпрацю. Переконайтеся, що всі учасники мають доступ до необхідних інструментів і проведіть навчання з їх використання (в ідеалі – заздалегідь до ВО). Враховуйте такі фактори, як доступність, простота використання та доступні функції для підтримки інтерактивної навчальної діяльності. Переконайтеся, що технологія підтримує мовний переклад і сприяє спілкуванню між учасниками з різним лінгвістичним досвідом.

Приклад. Такі платформи, як Zoom, Moodle і Teams, зазвичай використовуються для програм ВО завдяки своїй надійності та простоті використання.

Попередження: Не всі онлайн-платформи чи програми доступні в усьому світі, тому уважно розгляньте свої технології та платформи як для синхронного, так і для асинхронного навчання.

Порада: Розгляньте можливість сприяння вибору студентами платформ для співпраці та інструментів для групової роботи та спільної діяльності.

Підготовка та навчання

Проводьте навчання для учасників: Пропонуйте семінари та ресурси для підготовки студентів та викладачів до ВО. Фокус на міжкультурній комунікації, цифровій грамотності та використанні обраних технологічних платформ.

Приклад: Проведення семінарів з розвитку міжкультурної компетентності та опанування цифрових інструментів перед початком обміну може сприяти кращій підготовленості учасників і підвищити їхню впевненість та комфорт.

Ефективна комунікація

Встановіть правила онлайн-взаємодії: Створіть чіткі правила для забезпечення шанобливого та продуктивного спілкування між учасниками. Включіть діяльність, яка вимагає залучення та співпрацю.

Приклад: Створення дискусійних дошок, регулярні перевірки та структуровані онлайн-дебати можуть сприяти ефективному спілкуванню та взаємодії.

Порада: Запропонуйте учасникам спільно створити план цифрової комунікації на початку програми віртуального обміну.

Управління викликами

Передбачайте та усувайте потенційні проблеми: розробіть плани на випадок надзвичайних ситуацій для таких питань, як різниця в часових поясах, мовні бар'єри, доступність та технічні проблеми. Надавайте постійну підтримку для забезпечення безперебійного впровадження.

Приклад: створення карти часових поясів і надання ресурсів мовної підтримки може допомогти пом'якшити поширені проблеми.

Порада: запропонуйте учасникам/учасницям спільно створити карту часових поясів і командну угоду для спільної командної роботи.

Моніторинг і оцінювання

Вимірюйте результати навчання та ефективність програми: Використовуйте комбінацію самооцінки, експертних оцінок та відгуків викладачів, щоб оцінити успішність програми ВОЕ. Заохочуйте активну участь за допомогою взаємного оцінювання.

Приклад. Упровадження рефлексивних журналів, рецензій та підсумкових презентацій як методів оцінювання може надати всебічне розуміння процесів навчання студентів та впливу освітніх програми.

Інституційна підтримка

Розбудова інституційної підтримки

Забезпечте інституційну підтримку, наголошуючи на перевагах ВО та узгоджуючи її зі стратегічними цілями установи. Забезпечте ресурси, такі як фінансування та технічна підтримка, для забезпечення сталості програми.

Заручіться підтримкою своєї установи. Узгодьте програму віртуального обміну зі стратегічними цілями установи, щоб продемонструвати її актуальність і потенційний вплив. Чітко сформулюйте, як ВО може сприяти досягненню цілей навчання, таких як посилення інтернаціоналізації, покращення залучення студентів та сприяння розвитку ключових компетентностей.

Забезпечте необхідні ресурси: визначте та запросіть основні ресурси, необхідні для успішної реалізації програми VE. Це включає забезпечення фінансування для розробки та функціонування програм, технічну підтримку цифрових платформ та інструментів, а також адміністративну допомогу для координації та логістики.

Проблеми реалізації ВО в невеликих установах, закладах вищої освіти

Відсутність спеціалізованих координаторів ВО: У той час як багато великих установ мають спеціальних координаторів COIL або офіси віртуального обміну, більшість невеликих установ цього не роблять. Це часто означає, що відповідальність за підтримку ВО лягає на відділи міжнародних відносин, які вже мають багато інших завдань. Це може бути непосильним і забирати багато часу, особливо якщо ресурси обмежені.

Стратегії для розбудови інституційної підтримки

Розвивайте неформальні мережі

Спілкуйтеся з досвідченими педагогами: Створюйте неформальні зв'язки з іншими педагогами, які мають досвід розробки програм Во. Обмін знаннями та досвідом може допомогти зменшити робоче навантаження та надати цінну інформацію про найкращі практики.

Співпрацюйте та діліться ресурсами: Долучайтеся до спільного використання ресурсів, таких як навчальні матеріали, цифрові інструменти та навчальні модулі. Це може допомогти оптимізувати процес навчання і уникнути дублювання зусиль.

Використовуйте доступні ресурси

Міжнародні мережі обміну: приєднуйтесь до створених міжнародних мереж обміну, які надають підтримку та ресурси для програм ВО. Такі мережі, як IVEC (International Virtual Exchange Conference), COILconnect, Unicollaboration, Stevens Institute, LATAMCOIL, European Hub for Virtual Exchange/COIL і Global Case Study Challenge пропонують безліч безкоштовної інформації, інструментів і підтримки спільноти, а також можливостей для навчання.

Беріть участь у глобальних самітах і конференціях, присвячених ВО, щоб бути в курсі останніх тенденцій, технологій і стратегій. Ці заходи надають можливості для професійного розвитку викладачів та налагодження зв'язків студентами з однолітками з усього світу.

- ***IVEC:*** *Ознайомтеся з ресурсами, наданими Міжнародною конференцією з віртуального обміну, яка містить посібники, тематичні дослідження та найкращі практики впровадження програм VE.*
- ***COILconnect:*** *Отримайте доступ до ресурсів та підтримки спільноти, які пропонує COILconnect, онлайн-платформа, присвячена підтримці установ та об'єднанню освітян, які беруть участь у COIL.*
- ***Unicollaboration:*** *використовуйте інструменти та ресурси, доступні на платформі Unicollaboration, яка підтримує дистанційну співпрацю та ініціативи ВО. У Unicollaboration є сторінка в LinkedIn.*

Європейський хаб для віртуального обміну (COIL): *скористайтеся ресурсами, наданими Європейським хабом, який підтримує інтеграцію ВО у вищі навчальні заклади по всій Європі.*

Global Case Study Challenge (GCSC): *Освітяни можуть приєднатися до 8-тижневого віртуального обміну, що проводиться GCSC, і отримати практичний досвід та розуміння попередньо розробленої та організованої експертами програми віртуального обміну. Доступ до онлайн-блогів і ресурсів, наданих на Virtual Exchange та на сторінці GCSC у LinkedIn*

Проектування навчальної програми

1. Узгодження ВО з цілями програми

Вивчіть існуючі цілі курсу, щоб визначити, де віртуальний обмін може їх посилити або доповнити. Узгодьте діяльність ВО з цими цілями, щоб забезпечити цілісність і актуальність навчального процесу. Визначте конкретні результати навчання для ВО, які відповідатимуть загальним цілям курсу, наприклад, покращення навичок міжкультурної комунікації або здатності до спільного розв'язання проблем.

Порада: Розглядаючи питання «Реалізовувати ВО чи не реалізовувати», запитайте себе, яку додану вартість віртуальний обмін принесе вашій освітній програмі. Уникайте використання ВО лише заради формальності — його впровадження має бути обґрунтованим і спрямованим на підвищення якості навчання!

2. Інтеграція навчальних програм

Визначення відповідних курсів. Оберіть курси, які природно сприяють міжнародному співробітництву та міжкультурному обміну. Зверніть увагу на такі дисципліни, як глобальна охорона здоров'я, міжнародний бізнес, екологічні науки та вивчення іноземних мов.

Коригування навчальних планів. Модернізуючи навчальні плани, інтегруйте діяльність віртуального обміну, чітко визначаючи мету, очікувані результати та критерії оцінювання. Вбудовуйте ВО як основний елемент курсу, а не як додатковий компонент. Така інтеграція забезпечує повну участь усіх студентів і підкреслює важливість ВО для досягнення навчальних результатів.

3. Вибір технології та платформи

Вибір технологічних платформ. Обирайте надійні та зручні технологічні платформи, які спрощують комунікацію та співпрацю між учасниками. Визначте інструменти, що найкраще відповідають меті вашого віртуального обміну. Якщо обмін проходить у повністю асинхронному форматі, розгляньте платформи, що дозволяють легко завантажувати короткі відео для обміну відеоповідомленнями між студентами — це сприяє кращому налагодженню відносин і ефективній співпраці. До популярних і ефективних платформ належать: Zoom, Microsoft Teams, Moodle та інші, проте вибір має враховувати специфіку ваших завдань.

Мова та допоміжні засоби перекладу. Враховуйте інструменти, які підтримують автоматичний або ручний мовний переклад, а також передбачають можливості для включення учнів із різними потребами, зокрема порушеннями слуху чи зору. Це допоможе забезпечити комфортне спілкування між учасниками з різним мовним досвідом.

Доступність і підтримка. Забезпечте всім студентам доступ до необхідних технологій та належну технічну підтримку. Організуйте навчальні сесії або інструктажі, щоб ознайомити їх з роботою на обраних платформах і знизити технічні бар’єри.

4. Підготовка та навчання

Проведіть тренінг з міжкультурної комунікації, щоб допомогти студентам орієнтуватися в культурних відмінностях і покращити свої навички співпраці.
Запропонуйте майстер-класи з цифрової грамотності та ефективного використання технологічних платформ, проведення орієнтаційних сесій для ознайомлення студентів з програмою ВО, його цілями та очікуваннями. Переконайтеся, що студенти почуваються комфортно з інструментами, які вони використовуватимуть.

5. Проектування діяльності під час ВО

Розробляйте спільні проєкти з викладання та навчання, які заохочують учнів працювати разом, долаючи кордони. Прикладами можуть бути спільні дослідницькі проєкти, тематичні кейси та групові презентації.
Вбудовуйте у дизайн ВО як асинхронні, так і синхронні складники. Поєднання цих форматів дозволяє врахувати різні комунікативні уподобання студентів і допомагає подолати технічні обмеження, наприклад, низьку швидкість інтернету, що може ускладнювати участь у синхронних заняттях.
Сприяйте як асинхронному, так і синхронному навчанню, охоплюючи всіх учасників та забезпечуючи інклюзивність.
Включайте інтерактивні заходи — онлайн-дебати, дискусійні форуми, експертні оцінки, щоб активізувати залучення студентів і підтримати їхню активну участь.
Розгляньте можливість додавання рефлексивних вправ, таких як щоденники або есе, де студенти можуть осмислити свій міжкультурний досвід і зроблені висновки..

6. Моніторинг та оцінювання

Розробіть чіткі критерії оцінювання діяльності під час ВО. Розгляньте можливість використання як формувального, так і підсумкового зворотного зв'язку для студентів. **Наприклад**, у ВО часто використовуються рубрики, які оцінюють як процес (участь, комунікація), так і продукт (якість роботи).

Включіть самооцінювання та оцінювання колег, щоб заохотити саморефлексію та надати різноманітний зворотний зв'язок.

Створюйте регулярні механізми зворотного зв'язку для моніторингу прогресу та внесення необхідних коригувань протягом усього віртуального обміну. Використовуйте опитування, есе-роздуми та дискусійні форуми для збору відгуків від учнів та викладачів.

7. Плануйте на всі випадки

Плануйте заходи, які можна пристосувати до різних часових поясів. Використовуйте асинхронні інструменти, як-от дошки обговорень і спільні документи, щоб полегшити співпрацю.

Пам'ятайте про культурні відмінності. Ви можете надати настанови та провести тренінги, щоб допомогти студентам орієнтуватися в цих відмінностях.

Передбачте потенційні технічні проблеми та розробіть плани на випадок надзвичайних ситуацій.

Забезпечте постійну технічну підтримку для вирішення будь-яких виникаючих проблем.

Пошук партнерів

Під час пошуку міжнародних партнерів не завжди потрібно знайти ідентичного партнера. Розгляньте наступні питання, щоб визначити найкращий варіант для вашої співпраці:

Схожість курсів проти міждисциплінарної співпраці: Подумайте про те, чи будуть ваші учні отримувати більше користі від подібних курсів або від співпраці в різних дисциплінах.

Цілі співпраці: Чітко визначте свої кінцеві цілі. Чого ви хочете досягти і який тип співпраці найкраще допоможе вам досягти цієї мети?

Гнучкість є ключовим фактором. Важливо бути адаптивним і креативним без шкоди для якості. Пошук ідеального партнера може бути складним завданням через різницю в часі початку семестру, системах оцінювання, вимогах до робочого навантаження та інших логістичних факторах.

Поради щодо пошуку партнерів

1. **Використовуйте існуючі мережі:** не починайте з нуля. Інші освітяни у вашому навчальному закладі можуть бути цінними ресурсами. Можливо, у них вже є досвід або зв'язки, які можуть допомогти вам у пошуку партнера. Наприклад, ініціюючи GCSC, ми використовували наші міжкультурні мережі, мережі університетів та партнерів з наукової співпраці.

2. **Підтримка університету:** Зверніться за допомогою до міжнародного офісу вашого університету. Вони часто мають налагоджені партнерські відносини і можуть допомогти налагодити зв'язки.

3. **Онлайн-платформи:** Використовуйте такі платформи, як LinkedIn і ResearchGate, щоб спілкуватися з освітянами-однодумцями та потенційними партнерами. Ці платформи можуть допомогти вам визначити людей, які поділяють ваші академічні інтереси та цілі, і зв'язатися з ними.

4. **Конференції та професійні зустрічі:** Відвідуйте відповідні конференції та професійні зустрічі, де ви можете зустрітися з потенційними співробітниками особисто або віртуально.

5. **Професійні мережі:**

Подумайте про існуючі професійні зв'язки.

Подумайте про професійні організації, до яких ви належите, оскільки вони можуть бути чудовим ресурсом.

Подумайте про колишніх запрошених науковців або аспірантів, які можуть бути потенційними міжнародними партнерами.

Питання, які допоможуть вам у пошуку партнера з ВО:

- **До яких професійних мереж ви належите?**
- **До яких професійних організацій ви належите?**
- **Чи є колишні запрошені науковці або аспіранти, які могли б бути потенційними партнерами?**
- **Які конференції чи онлайн-платформи (наприклад, LinkedIn, ResearchGate) можуть допомогти вам знайти освітян-однодумців?**

Приклади використання віртуальних обмінів в освіті

ПРИКЛАД №1.

ГЛОБАЛЬНИЙ ЧЕЛЕНДЖ З ВИВЧЕННЯ КЕЙСІВ [1]

- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Бізнес. Кілька дисциплін
- **Установи-учасники:** Університет прикладних наук Карінтії, Автономний університет Барселони, + 13 світових університетів
- **Країна/країни-учасниці:** Австрія, Іспанія, Франція, Італія, Бразилія, Німеччина, Україна, Америка, Фінляндія, Японія, Індія та ін.
- **Тривалість:** 8 тижнів
- **Інституційна підтримка:** без короткого опису: Global Case Study Challenge (GCSC) – це 8-тижнева програма віртуального обміну досвідом у реальному світі, орієнтована на кар'єру. Вона допомагає студентам розвинути ключові компетентності з віддаленої роботи під час роботи в Global Virtual Teams над бізнес-кейсами, пов'язаними з інтеграційним процесом злиття та поглинання між японськими та іспанськими багатонаціональними компаніями. Вона завершується віртуальною конференцією, на якій студенти представляють свої кейс-рішення, а потім відбувається рефлексійна сесія з реальними генеральними директорами та професіоналами, які працюють віддалено.
- **Цілі навчання:** Розвивати компетентності з організації віддаленої роботи, включаючи міжкультурну комунікацію, цифрову співпрацю та компетентність у сфері сталого розвитку.
- **Інструменти та платформи, що використовуються:** Zoom, Moodle, Miro, AHAslides, Kumospace.
- **Діяльність проєкту**: Діяльність з командоутворення, вікторина з ЦСР, завдання на відеорефлексію, аналіз та презентація кейсу, участь у конференції та звіт про кейс-рішення.
- **Формат співпраці:** змішаний
- **Частота взаємодій:** 6
- **Тип взаємодії:** Студент-студент та викладач-студент.
- **Основні проблеми**: Студенти мали труднощі з організацією часу зустрічей через різні часові пояси та пріоритети.
- **Впроваджені рішення:** Сформували менші команди та надали шаблони карт часових поясів та особистих інструкцій користувача.
- **Що добре спрацювало:** Конференція та презентації
- **Ітерацій:** 6
- **Методи оцінки:** вікторина, відеорефлексія, презентація, звіт про рішення на конкретному прикладі.
- **Досягнуті ключові результати**: Міжкультурне навчання, досвід роботи в глобальних віртуальних командах.
- **Засвоєні уроки навчання в реальному світі**: Обирайте партнерів університету на основі готовності викладачів проводити бесіди зі своїми учнями та навчати їх у цьому процесі.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Залучайте освітян до участі в управлінні віртуальним обміном та розширюйте можливості взаємного навчання для освітян.

ПРИКЛАД №2.

ШВЕЙЦАРСЬКО-АВСТРІЙСЬКИЙ ВІРТУАЛЬНИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ОБМІН [2]

- **Назва проекту:** Швейцарсько-австрійський віртуальний студентський обмін: сприяння ефективній комунікації між часовими, просторовими, мовними та культурними кордонами
- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Професійна англійська
- **Установи-учасники:** Університет прикладних наук Карінтії; Прикладний університет FHNW Наука і мистецтво Північно-Західний
- **Країна/країни-учасниці:** Австрія, Швейцарія
- **Тривалість:** 2 місяці
- **Інституційна підтримка:** Ні, вона була організована освітянином та партнером COIL.
- **Короткий опис:** Ця 2-місячна програма COIL об'єднує місцевих та міжнародних професійних студентів англійської мови зі Швейцарії та Австрії для участі у значущих міжкультурних обмінах та спільному досвіді онлайн-навчання.
- **Мета полягає** в тому, щоб сприяти глибшому розумінню та оцінці різноманітних точок зору та покращити комунікативні навички через час, простір, мову та культурні кордони.
- **Цілі навчання:** Розвивайте вільне володіння мовою, незважаючи на віртуальні та культурні кордони. Практикуйте активне слухання та стратегії побудови довіри. Давайте та отримуйте конструктивний зворотний зв'язок на презентації в ліфті. Поміркуйте про навички та навчання міжкультурного та віртуального спілкування.
- **Інструменти та платформи, що використовуються:** Padlet, Moodle, Teams, WhatsApp, Google Docs/Slides.
- **Діяльність проекту**: Знайомство у віртуальних парах, перегляд презентацій колег у форматі «ліфт-презентацій» та надання зворотного зв’язку, командні дискусії й рефлексії на тему віртуального спілкування, створення та обмін груповими рекомендаціями щодо ефективного міжкультурного онлайн-спілкування, а також письмові роздуми про міжкультурну віртуальну комунікацію.
- **Формат співпраці:** змішаний
- **Частота взаємодій:** 4 рази протягом 2 місяців.
- **Тип взаємодії**: Студент – учень.
- **Основні проблеми**, з якими ви стикаєтеся: Як знайти час для зустрічі. Впроваджені рішення: Використовував WhatsApp для зручності спілкування і попросив викладача про допомогу.
- **Що добре спрацювало:** WhatsApp і знайомство з активностями в малих групах перед більшими груповими дискусіями.
- **Ітерацій:** 6
- **Методи оцінювання:** письмові та усні роздуми студентів, *дебрифінг персоналу*.
- **Ключові досягнуті результати**: Розвиток міжкультурної компетентності, підвищена компетентність та адаптивність англійської мови, позитивні, автентичні та значущі результати навчання.
- **Вивчені уроки**: Практика з однолітками за кордоном забезпечує безпечне, але складне навчальне середовище.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Використовуйте COIL як інноваційний дидактичний підхід для навчання майбутніх лідерів, забезпечте чітку структуру та керівництво, а також створіть сприятливе, але автентичне робоче середовище для міжнародної взаємодії.

Дебрифінг персоналу – це процес обговорення й аналізу дій, досвіду або подій після їх завершення з метою: осмислення досвіду, виявлення помилок чи успішних рішень, отримання зворотного зв’язку, покращення майбутньої діяльності, зниження стресу або емоційної напруги (особливо після критичних чи стресових ситуацій).

ПРИКЛАД №3.

ПОРІВНЯННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я КОРІННИХ НАРОДІВ [3]

- **Назва проєкту:** Порівняння результатів охорони здоров'я корінних народів
- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Медсестринство / громадське здоров’я
- **Установи-учасники:** Коледж Конестога, Католицький університет Манісалеса
- **Країна/країни-учасниці:** Канада, Колумбія
- **Тривалість:** 4 місяці
- **Інституційна підтримка:** Так, заклад організував навчання COIL
- **Короткий опис:** Студенти досліджують поширені проблеми охорони здоров'я корінних народів у своїх країнах, порівнюють свої дослідження, вибирають одну поширену проблему зі здоров'ям і створюють випуск новин на цю тему.
- **Цілі навчання:** Удосконалювати навички роботи в міжкультурних командах. Розвивати концепції культури, включаючи культурне розмаїття, чутливість, компетентність і безпеку.
- **Інструменти та платформи, що використовуються:** Zoom, Padlet
- **Діяльність проєкту:** Вправи для знайомства, вступні відео, групові дискусії, створення відеопрезентацій, особисті роздуми
- **Формат співпраці:** Змішаний
- **Частота взаємодій:** Щотижневий
- **Тип взаємодії:** Студент-студент, факультет-студент.
- **Основні проблеми**, з якими довелося зіткнутися: Різниця в часових поясах і труднощі з асинхронним підключенням.
- **Впроваджені рішення**: Заняття повинні бути запропоновані одночасно для більш синхронної роботи.
- **Що добре спрацювало:** Чіткі інструкції та часті зустрічі з викладачами
- **Ітерацій:** 3
- **Методи оцінювання:** Відеопрезентація, лист-роздум
- **Ключові досягнуті результати:** Підвищення культурної обізнаності та навичок співпраці, підвищення впевненості студентів та лідерських навичок.
- **Засвоєні уроки**: Чим більш синхронним може бути проєкт, тим краще студенти залучаються.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Виберіть партнера факультету COIL зі схожими цілями та стилями викладання.

ПРИКЛАД № 4.

ПРОЕКТ АСИНХРОННОГО ВІДЕООБМІНУ [4]

- **Назва проєкту:** Проект асинхронного відеообміну
- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Англійська мова як іноземна
- **Установи-учасники:** дві загальноосвітні школи, одна молодша середня школа та Технічний університет Хемніца (Німеччина) — як наукова установа для проведення досліджень
- **Країна/країни-учасниці:** США, Німеччина, Чехія
- **Тривалість:** 3 шкільні роки
- **Інституційна підтримка:** Ні
- **Короткий опис:** У 1-му класі відбувся асинхронний англомовний відеообмін між 2 групами (США та Німеччина, 6 клас). 2-й клас розширився за рахунок третьої групи (Чехія, 7-й клас). Третій рік продовжили з тими ж групами (8 клас).
- **Цілі навчання:** Покращити вільне володіння англійською мовою, розвивати міжкультурну комунікативну компетентність (ICC).
- **Інструменти та платформи, що використовуються:** Масштабування, Перевернутий клас, Padlet
- **Діяльність проєкту:** Відеопродакшн на культурну тематику, коментування відео, постановка запитань, планування та спільна робота над зустріччю та створення плаката або флаєра для заходу.
- **Формат співпраці:** Асинхронний (гнучкий таймінг)
- **Частота взаємодій:** Щотижневий
- **Тип взаємодії:** Учень-учень, учитель-учень, учитель-учитель.
- **Основні проблеми**, з якими довелося зіткнутися: Низький внесок партнерських груп, хвороба вчителів та відмінності в інтеграції проєктів (Позакласна робота vs навчальна програма).
- **Впроваджені рішення**: Заохочення проактивного залучення учнів, надання підтримки вчителям-партнерам, а також проведення опитувань для збору даних від більшої кількості учнів.
- **Що добре спрацювало:** Комунікація вчителя та мотивація учнів
- **Ітерацій:** 3
- **Методи оцінки:** Інтерв'ю, групові дискусії, спостереження
- **Ключові досягнуті результати:** Вирішено більше половини цілей ICC Байрама. Учні повідомили про покращення навичок англійської мови та культурної обізнаності.
- **Засвоєні уроки**: Студенти віддають перевагу більш тривалим періодам обміну для кращої взаємодії.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Плануйте триваліші періоди обміну та надавайте підтримку та свободу учням у виборі інструментів та діяльності.

ПРИКЛАД № 5.

ЧИМ НЕБЕЗПЕЧНА ДЕЗІНФОРМАЦІЯ [5]

- **Назва проєкту:** Чим небезпечна дезінформація
- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Публіцистика
- **Установи-учасники:** Conestoga College та Católica de Manizales, Колумбія
- **Країна/країни залучення:** Канада, Колумбія
- **Тривалість:** 6 тижнів
- **Інституційна підтримка:** Так, сесія COIL зі Стефані Дошер, FIU, а також керівництво та підтримка від Конестога
- **Короткий опис:** Студенти дізнаються про дезінформацію, зокрема про те, як «фейкові новини» впливають на сприйняття Цілей сталого розвитку ООН #6 «Чиста вода та санітарія».
- **Цілі навчання:** Виявляйте фейкові новини та розумійте їх згубні наслідки. Застосовуйте ці знання на роботі, у школі та в житті.
- **Інструменти та платформи**, використовуються: Zoom, Padlet, WhatsApp
- **Діяльність проекту:** Партнерство з учнем з іншої школи, створення ознайомчих відеороликів, групове дослідження фейкових новин, пов'язаних з ЦСР #6, створення та презентація відеороликів про їх знаходження.
- **Формат співпраці:** Змішаний
- **Частота взаємодій:** 3 рази
- **Тип взаємодії:** Студент-студент і викладач-студент
- **Основні проблеми, з якими довелося зіткнутися:** Відвідуваність та участь
- **Впроваджені рішення:** Розважальні заходи, вправи для знайомства та спілкування зі студентами з Колумбії.
- **Ітерацій:** 1 (Перша ітерація)
- **Методи оцінки:** Ще не повністю спроєктований
- **Ключові досягнуті результати:** Н/Д (оскільки проєкт триває)
- **Уроки:** курс COIL був дуже корисним для розуміння того, як створити успішну міжкультурну онлайн-взаємодію з урахуванням культурних відмінностей і на користь усім учасникам.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Продовжуйте розробку в майбутніх ітераціях і прагніть до підвищення залученості та участі.

ПРИКЛАД № 6.

МІЖКУЛЬТУРНИЙ ДОСВІД МІЖ МЕКСИКОЮ ТА ІСПАНІЄЮ

- **Назва проєкту:** Міжкультурний досвід між Мексикою та Іспанією
- **Дисципліна(и)/предметна область(и):** Право та адміністрація, Управління бізнесом, Англійська мова
- **Установи-учасники:** Університет Веракрусана (Мексика) та Університет де Бургос (Іспанія)
- **Країна/країни-учасниці:** Мексика, Іспанія
- **Тривалість:** 5 тижнів
- **Інституційна підтримка:** Так, навчання від SUNY COIL Center
- **Короткий опис:** Студенти досліджували культуру своїх міжнародних однолітків, навчаючись з позиції поваги. Проєкт підкреслив цінність цих знань, надавши орієнтир для майбутніх професіоналів.
- **Цілі навчання:** Відкрийте для себе культуру своїх міжнародних колег. Відпрацювання чотирьох навичок англійської мови як іноземної. Поміркуйте над своїм досвідом віртуального обміну.
- **Інструменти та платформи, що використовуються:** Електронна пошта, інструменти для створення відео, WhatsApp, платформа Moodle
- **Діяльність проекту:** Спільні завдання, дискусії, презентації, індивідуальні роздуми
- **Формат співпраці:** Асинхронний (гнучкий таймінг)
- **Частота взаємодій:** Щотижневий
- **Тип взаємодії:** Студент-студент, факультет-студент
- **Основні проблеми, з якими довелося зіткнутися:** Мексиканським студентам довелося адаптуватися до нової платформи (Moodle).
- **Впроваджені рішення:** Поділився вітальним відео, в якому пояснює нову платформу.
- **Що добре спрацювало:** Моніторинг роботи студентів та кінцевих продуктів, які вони презентували.
- **Ітерацій:** 1
- **Методи оцінки:** Відео та есе учнів
- **Ключові досягнуті результати:** Дізналися про культуру своїх міжнародних колег. Відпрацьовані навички англійської мови. Розповіли про свій досвід віртуального обміну.
- **Засвоєні уроки:** Проекти COIL, навіть якщо вони на 100% асинхронні, збагачують і варті того, щоб їх виконувати.
- **Рекомендації для майбутніх проектів:** Намагайтеся провести хоча б одну синхронну сесію, якщо це можливо.

ПРИКЛАД № 7.
УКРАЇНСЬКИЙ ДОСВІД МІЖНАРОДНОГО ВІРТУАЛЬНОГО ОБМІНУ
В МЕЖАХ ПРОЄКТУ SIN-NEC

- **Назва проєкту:** Віртуальний обмін у межах Erasmus+ CBHE SIN-NEC (проєкт № 101129029).
- **Предметна область:** Цифрова трансформація освіти і науки; цифрова компетентність; застосування цифрових технологій у педагогічній та дослідницькій діяльності.
- **Установи-учасники:** Інститут цифровізації освіти НАПН України (українська сторона); Пйотрковська академія (Польща) - у матеріалах щодо польської групи. В окремій програмі брали участь аспіранти установ НАПН України та іноземні учасники змішаної групи.
- **Країни-учасниці:** Україна, Польща.
- **Період реалізації:** лютий - травень 2026 року
- **Інституційна підтримка:** Координація освітньої діяльності з української сторони Інститутом цифровізації освіти НАПН України. Для польської групи передбачено організаційний супровід асистента-куратора з польської сторони та системного адміністратора з української сторони.
- **Короткий опис:** У межах міжнародного проєкту було організовано віртуальний обмін з використанням інтегрованого навчального модуля «Цифрова трансформація в освіті та науці». Учасники спочатку самостійно опрацьовували лекційні матеріали й презентації, після чого долучалися до онлайн-занять українських науковців. Зміст модуля охоплював мікронавчання, використання штучного інтелекту, імерсивні технології, цифровий слід, ергономічні аспекти цифрового навчання, цифрову компетентність і сталий розвиток.
- **Навчальні цілі:** Ознайомлення з педагогічними можливостями цифрових технологій; розширення досвіду міжнародної академічної взаємодії; розвиток навичок роботи в цифровому навчальному середовищі та критичного оцінювання цифрових інструментів.
- **Формат діяльності:** Поєднання асинхронного ознайомлення з навчальними матеріалами та синхронних онлайн-занять, обговорень і практично орієнтованих завдань.
- **Формат взаємодії:** Викладач - студент / аспірант; академічна взаємодія між учасниками різних установ. Деталі командної роботи залежали від конкретної навчальної групи.
- **Моніторинг і оцінювання:** Після завершення навчання було проведено анкетування за десятьма закритими питаннями за п’ятибальною шкалою Лайкерта з можливістю надати відкриті коментарі. Окремі масиви становлять 28 анкет польської студентської групи та 55 анкет змішаної групи.
- **Що спрацювало добре:** За відповідями учасників, позитивно оцінювалися зрозумілість навчальних завдань, організація занять, практична спрямованість матеріалів та можливість міжнародної взаємодії. Серед корисних інструментів у відкритих відповідях відзначено засоби генеративного ШІ та NotebookLM.
- **Основні труднощі:** Нерівномірний темп подання складного матеріалу, обмежений час на практичне опрацювання, мовні та окремі технічні бар’єри.
- **Висновки для наступних циклів:** Передбачати попереднє надання матеріалів; узгоджувати темп занять і час на практику; забезпечувати мовну й технічну підтримку; посилювати інтерактивні форми співпраці; використовувати відгуки для коригування дизайну наступних обмінів.

ПЕДАГОГІЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОГРАМ ВІРТУАЛЬНОГО ОБМІНУ

Віртуальний обмін поєднує міжнародну комунікацію, спільну навчальну діяльність і використання цифрових технологій. Тому оцінювання такої програми не варто обмежувати кількістю проведених зустрічей, відвідуваністю або загальним задоволенням учасників. Для педагогічного аналізу важливо з'ясувати, чи були зрозумілими навчальні цілі, наскільки доступною була взаємодія, чи відповідали завдання можливостям учасників, які навчальні результати вони продемонстрували та що слід змінити в наступному циклі.

Запропонований нижче підхід конкретизує розділ довідника про моніторинг і оцінювання. Він призначений для викладачів, фасилітаторів і координаторів, які організовують віртуальні обміни в закладах вищої освіти та наукових установах. Ілюстративні дані наведено на основі двох опитувань у межах проєкту Erasmus+ CBHE SIN-NEC.

Що саме варто оцінювати

Доцільно розрізняти умови проведення обміну, перебіг навчальної взаємодії та освітні результати. Високі оцінки організації є важливими, але самі по собі не доводять розвитку компетентностей. Для такого висновку потрібні додаткові свідчення: виконані спільні завдання, продукти діяльності, рефлексивні записи або зіставні оцінки до і після навчання.

Складник	На що звернути увагу	Можливі джерела даних
Організаційна зрозумілість	Мета й очікувані результати, логіка завдань, доступність інструкцій.	Опитування учасників; уточнювальні запитання під час роботи.
Навчальний ритм	Співвідношення синхронної та асинхронної роботи; реалістичність навантаження.	Опитування; план занять; коментарі щодо темпу й часу.
Міжкультурна участь	Можливість висловлюватися й співпрацювати; значущість міжнародної взаємодії.	Самооцінки; спостереження фасилітаторів; результати групових завдань.
Практична цінність і технології	Використання змісту на практиці; придатність цифрових інструментів до поставлених завдань.	Роботи учасників; відгуки; опис технічних труднощів.
Освітні результати	Якість виконаних завдань, аргументація, рефлексія, застосування нових знань.	Продукти спільної роботи; рубрики оцінювання; портфоліо; оцінювання до/після за наявності.

Три етапи педагогічного оцінювання

До початку обміну

Команда узгоджує педагогічну мету, очікувані результати й спосіб їх перевірки. Якщо потрібно оцінити зміни у компетентностях, доцільно передбачити коротке стартове завдання або самооцінювання, яке можна зіставити з підсумковим. Окремо перевіряють готовність платформ, доступність навчальних матеріалів та потребу в мовній підтримці.

Під час проведення

Фасилітатори спостерігають не лише за присутністю учасників, а й за характером їх залучення: запитаннями, взаємними відповідями, внеском у спільне завдання та можливістю долучитися до обговорення. Короткі опитування й рефлексивні запитання допомагають вчасно помітити складність інструкцій, перевантаження або технічні бар'єри. Збір інформації має бути пропорційним меті та не передбачати зайвого накопичення персональних даних.

Після завершення

Підсумкове опитування варто доповнити аналізом навчальних матеріалів, створених учасниками, і відкритими коментарями. Результати обговорює команда викладачів та координаторів, після чого визначає не більше кількох пріоритетних змін для наступного циклу. Для кожної зміни встановлюють ознаку, за якою можна буде перевірити її доцільність.

Приклад анкети для завершального оцінювання

У двох програмах SIN-NEC застосовано десять тверджень із відповідями за п'ятибальною шкалою Лайкерта (1 — повна незгода; 5 — повна згода). Нижче подано стислий український виклад критеріїв, який можна адаптувати до змісту власної програми.

№	Твердження для самооцінювання учасником
1	Мета й очікування від віртуального обміну були зрозумілими.
2	Навчальні активності були логічно структурованими та зрозумілими.
3	Поєднання синхронної й асинхронної роботи було вдалим.
4	Навчальне навантаження відповідало доступному часу.
5	Заняття допомогли зрозуміти навчальні поняття в практичному застосуванні.
6	Я краще зрозумів(ла), як співпрацювати у віртуальній міжкультурній групі.
7	Взаємодія з учасниками інших установ або країн збагатила мій навчальний досвід.
8	Я мав(ла) можливість активно долучатися до навчальної діяльності.
9	Використані цифрові інструменти підтримували співпрацю.
10	Загалом цей віртуальний обмін був для мене цінним навчальним досвідом.

Після закритих тверджень доцільно запропонувати три відкриті запитання: «Що найбільше сприяло Вашому навчанню?», «Що заважало повноцінній участі?», «Яку одну зміну Ви запропонували б для наступного обміну?». Вони допомагають пояснити числові оцінки, але не замінюють аналізу фактичних результатів навчання.

Ілюстрація: зворотний зв'язок учасників проєкту SIN-NEC

У 2026 році за підсумками двох окремих форматів віртуального обміну було зібрано відповіді польської студентської групи та змішаної групи. В обох масивах використано десять закритих запитань за шкалою від 1 до 5 і відкриті коментарі. Для порівняння нижче наведено описові показники, обчислені за повністю заповненими відповідями.

Група опитування	Анкет, n	Середній бал за 10 твердженнями	Загальна цінність обміну (питання 10)
Студенти польської академії	28	4,64	4,75
Змішана група учасників (гетерогенна)	55	4,60	4,71

Обидві групи загалом позитивно оцінили власний досвід. У польській групі найнижчу серед десяти оцінок отримало твердження про можливість повноцінної участі (4,54 б). У змішаній групі найнижчою була оцінка структурованості й зрозумілості активностей (4,55 б). Навіть за високих абсолютних значень такі відмінності слугують підставою для уважнішого аналізу коментарів, а не автоматичним доказом певної педагогічної проблеми.

У відкритих відгуках серед запитів на вдосконалення згадувалися темп викладу, час на практичні завдання, мовні та окремі технічні труднощі. Ці спостереження важливі для планування наступного циклу, однак не дають підстав без додаткової перевірки стверджувати, що саме вони спричинили відмінності в середніх оцінках.

Опитування відображають сприйняття та самооцінку респондентів. Їх не можна трактувати як прямий доказ виміряного зростання цифрових або міжкультурних компетентностей. Також наведені вибірки не слід автоматично підсумовувати як кількість унікальних учасників без перевірки можливого перетину.

Від результатів опитування — до педагогічних рішень

Найбільша користь моніторингу полягає не в одному узагальненому балі, а в переході від виявленого сигналу до конкретної дії та подальшої перевірки. Наведені нижче рішення є рекомендаціями для майбутніх програм, а не описом уже впроваджених змін.

Сигнал для аналізу	Можливе педагогічне рішення	Як перевірити в наступному циклі
Учасникам складно активно долучатися до обговорення.	Передбачити короткі обговорення у малих групах, альтернативні письмові відповіді й чіткий розподіл ролей.	Порівняти відгуки про залученість та перевірити внесок учасників у спільні завдання.
Частина учасників відчуває високий темп і брак часу.	Надіслати стислий пакет матеріалів заздалегідь; зменшити кількість нових понять за один блок; залишити час для практики.	Оцінити сприйняття навантаження, завершеність практичних завдань і коментарі щодо темпу.
Виникають мовні труднощі.	Надати короткий двомовний словничок ключових термінів та інструкції до завдань; забезпечити час на уточнення.	Запитати про доступність пояснень та перевірити зрозумілість інструкцій.
Окремі цифрові ресурси працюють нестабільно.	Перевірити доступність сервісів до занять і підготувати запасний спосіб доступу до змісту та завдань.	Фіксувати збої та кількість завдань, виконаних без технічних перешкод.

Короткий алгоритм для координатора

1. Визначте два-три конкретні результати навчання, що пов’язані з метою міжнародної співпраці.
2. Для кожного результату передбачте спостережуване свідчення: спільний продукт, виконане завдання, рефлексію або оцінювання.
3. Зберіть анонімізований зворотний зв’язок щодо організації, участі та цифрових інструментів.
4. Зіставте числові оцінки з відкритими коментарями й навчальними продуктами, не підмінюючи одне іншим.
5. Узгодьте пріоритетні зміни та спосіб перевірки їхньої результативності в наступному циклі.

Орієнтовна рубрика для оцінювання спільного завдання

Щоб доповнити самооцінки учасників свідченнями навчальної діяльності, команда може застосувати коротку рубрику до групового продукту та рефлексії. Наведені нижче рівні є прикладом педагогічного інструмента для майбутніх програм; вони не використовувалися для розрахунку результатів опитувань SIN-NEC.

Критерій	1 - початковий рівень	2 - достатній рівень	3 - впевнений рівень
Участь у співпраці	Внесок у спільну роботу не визначений.	Виконує узгоджену частину завдання.	Допомагає узгоджувати рішення та координує взаємодію.
Міжкультурна комунікація	Рідко реагує на інші позиції.	Вислуховує, уточнює та реагує на пропозиції.	Зіставляє погляди й аргументовано шукає спільне рішення.
Якість спільного продукту	Не всі вимоги завдання виконані.	Основні вимоги виконані, рішення пояснено.	Результат обґрунтовано та підкріплено даними або джерелами.
Рефлексія	Описує перебіг роботи без висновків.	Називає власний внесок і труднощі.	Пояснює набуті уроки та визначає наступні кроки.

Педагогічний висновок

Якісний віртуальний обмін потребує не лише організаційної координації та технічної готовності, а й продуманого педагогічного зворотного зв’язку. Зрозумілі цілі, доступна участь, доцільно організована міжкультурна взаємодія та підтверджувані результати навчання мають розглядатися у взаємозв’язку.

Український досвід у межах SIN-NEC ілюструє можливість використання опитувань як джерела інформації для вдосконалення міжнародних онлайн-програм. Для подальшого розвитку таких програм доцільно поєднувати оцінки учасників з аналізом виконаних завдань, спостереженням за взаємодією та систематичним переглядом педагогічних рішень.

ЗМІСТ І ПЕДАГОГІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ У МІЖНАРОДНОМУ ВІРТУАЛЬНОМУ ОБМІНІ

Однією з найважливіших умов змістовного віртуального обміну є педагогічно обґрунтований добір навчальних тем. Міжнародне спілкування саме по собі не замінює освітню мету: учасники мають опрацьовувати спільні питання, виконувати інтелектуальні дії, зіставляти професійні підходи та рефлексувати над набутим досвідом. У цьому аспекті особливу цінність має взаємозв'язок навчального змісту, форм взаємодії й очікуваних результатів.

У межах проєкту Erasmus+ CBHE SIN-NEC науковцями Інституту цифровізації освіти НАПН України було підготовлено зміст інтегрованого модуля «Цифрова трансформація в освіті та науці» (Digital Transformation in Education and Science). Його матеріали охоплюють сім взаємопов'язаних тематичних напрямів: мікронавчання, штучний інтелект, імерсивні технології, цифровий слід, людський чинник і ергономіку, цифрову компетентність та сталий розвиток. Такий добір дає змогу розглядати цифрову трансформацію не лише як освоєння інструментів, а як зміну педагогічної практики, способів дослідження та міжнародної академічної співпраці.

Матеріали модуля були адресовані студентам і аспірантам. Авторські плани занять передбачають різну тривалість і поєднання пояснення, практичних дій та рефлексії. Тому ці заняття коректніше характеризувати як тематичний навчальний цикл, а не називати всі без винятку мікролекціями. Наведений нижче опис розмежовує закладений у планах зміст та методичні можливості подальшого розвитку програми.

1. Структура та логіка побудови змісту

Зміст модуля можна представити через три взаємодоповнювальні площини: технологічну (можливості цифрових сервісів та середовищ), педагогічну (методи організації навчання, взаємодії й оцінювання) та соціально-етичну (доступність, безпека, відповідальність і сталість). Поєднання цих площин важливе для віртуального обміну, адже спільна робота учасників з різних країн потребує не лише цифрових інструментів, а й зрозумілих правил взаємодії та спільних цілей.

Тематичний блок	**Змістове ядро**	**Діяльність, передбачена планами**
Мікронавчання	Когнітивне навантаження, структуровані мікромодулі, ШІ-персоналізація, мікрокваліфікації	Проєктування мікромодуля; порівняння запитів до ШІ
ШІ як навчальний асистент	Підтримка міжнародної комунікації, співпраці, рефлексії; етичні ризики	Обговорення ситуацій; спільне конструювання сценарію використання ШІ
Імерсивні технології	VR, AR, MR, цифрова присутність, навчальні й дослідницькі сценарії	Демонстрація AR; проблемні та рефлексивні завдання
Цифровий слід	Активний і пасивний слід, конфіденційність, цифрова репутація	Самоперевірка онлайн-присутності; налаштування приватності
Ергономіка е-середовища	Людський чинник, цифрове робоче місце, вимоги до умов навчання	Оцінювання робочого місця; обговорення практичних ситуацій

Тематичний блок	Змістове ядро	Діяльність, передбачена планами
Цифрова компетентність	П’ять складників DigComp, дослідницькі інструменти, безпека	Самооцінювання; мінікейс вибору цифрових інструментів
ЦСР і цифрова трансформація	Цілі сталого розвитку, міжнародний вимір навчальних програм, освітні інновації	Аналіз кейсів; проєктування «навчальної програми майбутнього»

2. Деталізація тематичних напрямів

Рис. 1. Структура змісту навчального модуля «Цифрова трансформація в освіті та науці»

2.1. Мікронавчання як педагогічний інструмент інтернаціоналізації

Зміст заняття зосереджено на розумінні мікронавчання як способу організації навчального змісту невеликими завершеними фрагментами. Розглядаються інформаційне перевантаження, обмеження робочої пам’яті, повторення та закріплення знань, а також відмінність між коротким інформаційним повідомленням і педагогічно спроєктованим мікромодулем. Окреме місце відведено персоналізації з використанням ШІ, формуванню запитів, перевірці згенерованих відповідей та ідеї накопичення результатів навчання у форматі мікрокваліфікацій.

Практична складова за планом. Передбачено спробу спроєктувати власний мікромодуль з однією конкретною навчальною ціллю, відповідними цифровими інструментами й критеріями оцінювання. Вправа з удосконалення запиту до ШІ ілюструє, як уточнення аудиторії, структури відповіді та навчального завдання впливає на отриманий матеріал.

Очікуваний навчальний результат. Учасник здатний пояснити педагогічне призначення мікронавчання, спланувати короткий завершений навчальний блок і критично оцінити використання ШІ під час його розроблення.

2.2. Штучний інтелект як асистент міжнародної навчальної співпраці

У матеріалах про штучний інтелект розглядається насамперед як підтримка педагогічно організованої діяльності, а не як заміна викладача чи самостійний суб'єкт навчання. Зміст теми охоплює комунікацію в багатомовних групах, координацію спільних завдань, підтримку рефлексії та розроблення сценаріїв взаємодії учасників різних освітніх культур. Особлива увага приділяється культурним упередженням, академічній доброчесності, захисту персональних даних і необхідності перевіряти відповіді ШІ.

Практична складова за планом. Початкове коротке опитування або обговорення в чаті поєднується з аналізом ситуацій використання ШІ у віртуальному обміні. Запропоновано спільно розробити простий сценарій навчальної співпраці з підтримкою ШІ та обговорити його ризики.

Очікуваний навчальний результат. Учасник може обґрунтувати доцільність використання ШІ для комунікації й координації, описати межі такого використання та запропонувати спосіб забезпечення прозорості й академічної доброчесності.

2.3. Імерсивні технології у міжнародній освіті й науці

Тема охоплює віртуальну, доповнену та змішану реальність (VR, AR, MR), а також 360-градусні середовища. У центрі уваги перебувають педагогічні можливості імерсивного середовища: наочне представлення складних явищ, моделювання ситуацій, дослідницька взаємодія, віртуальні лабораторії та підтримка міжнародної співпраці. Водночас розглядаються доступність відповідного обладнання і програмного забезпечення, технологічні обмеження, цифрова рівність та етичні аспекти.

Практична складова за планом. Передбачено демонстрацію засобів AR, короткі проблемно орієнтовані завдання, індивідуальні проєктні дії та рефлексію щодо переваг і ризиків застосування імерсивних технологій. Оцінювання має формувальний характер.

Очікуваний навчальний результат. Учасник розрізняє основні імерсивні технології, може підібрати доречний освітній сценарій і назвати обмеження його реалізації в міжнародній групі.

2.4. Цифровий слід та відповідальна академічна присутність

Заняття, представлене в матеріалах, присвячено даним, які залишаються внаслідок цифрової активності, та способам їх усвідомленого керування. Розглядаються активний і пасивний цифровий слід, джерела формування онлайн-профілю, видимість персональної інформації, алгоритмічний аналіз даних, ризики фішингу, витоку інформації та репутаційних втрат. Поряд із ризиками висвітлено позитивний потенціал цифрової присутності для академічного портфоліо, професійних зв'язків і поширення результатів досліджень.

Практична складова за планом. Передбачено аналіз ситуацій цифрової поведінки, самооцінювання цифрової ідентичності, пошук відкритих відомостей про себе та перевірку

налаштувань приватності. Як додаткове домашнє завдання запропоновано особистий план цифрової гігієни.

Очікуваний навчальний результат. Учасник здатний виявити основні канали утворення цифрового сліду та запропонувати конкретні кроки для захисту даних і підтримки професійної репутації.

2.5. Людський чинник та ергономіка цифрового середовища

Зміст заняття переносить увагу з цифрових сервісів на людину та умови її діяльності. Опрацьовуються базові поняття ергономіки, ергономічні властивості цифрового середовища, організація освітнього процесу й робочого місця, а також взаємодія людини з цифровою системою. Такий підхід дає змогу розглядати якість дистанційної взаємодії не тільки через функціональність платформи, а й через навантаження, зручність, безпеку й можливості користувача.

Практична складова за планом. Запропоновано обговорення проблемних ситуацій, запитання й відповіді та практичне оцінювання робочого місця з використанням цифрових засобів.

Очікуваний навчальний результат. Учасник може визначити чинники, що впливають на комфорт і працездатність у цифровому навчальному середовищі, та запропонувати заходи його вдосконалення.

2.6. Цифрова компетентність у навчанні та дослідженні

Заняття формує цілісне уявлення про цифрову компетентність як поєднання знань, умінь і відповідальних способів дії. Зміст структуровано навколо п’яти складників рамки DigComp: інформаційної грамотності та роботи з даними; комунікації та співпраці; створення цифрового контенту; безпеки; розв’язання проблем. Навчальні приклади пов’язані з пошуком наукової інформації, використанням баз даних, бібліографічних менеджерів, цифрових засобів аналізу, підтримкою академічної доброчесності й комунікацією з науковими партнерами.

Практична складова за планом. Передбачено самооцінювання цифрових навичок (зокрема у форматі інтерактивного опитування) та мінікейс: для дослідницького проєкту обрати засіб пошуку літератури, співпраці й створення матеріалів, обґрунтувати вибір та назвати один цифровий ризик.

Очікуваний навчальний результат. Учасник розпізнає складники цифрової компетентності, оцінює власні потреби розвитку й аргументовано обирає інструменти для конкретного освітнього або дослідницького завдання.

2.7. Цілі сталого розвитку та цифрова трансформація вищої освіти

У матеріалах поєднано три змістові лінії: Цілі сталого розвитку (ЦСР), інтернаціоналізація навчальних програм і цифрові технології. Зокрема, розглянуто ЦСР 4 «Якісна освіта», освіту для сталого розвитку, міжнародний вимір змісту освіти та можливості використання даних,

ШІ й цифрових засобів для аналізу суспільних проблем. Значущою педагогічною ідеєю є перехід від декларативного ознайомлення з ЦСР до включення їх у теми, методи й завдання навчання.

Практична складова за планом. Передбачено коротке опитування, аналіз практичних кейсів, дискусію та спільне проєктування «навчальної програми майбутнього», що поєднує цифрову грамотність і етичні аспекти відповідальності.

Очікуваний навчальний результат. Учасник може пояснити зв'язок інтернаціоналізації та сталого розвитку й запропонувати спосіб інтегрування відповідної проблематики у зміст навчальної дисципліни або дослідницької діяльності.

3. Як поєднати сім тем в єдину навчальну траєкторію

Попри тематичну різноманітність, заняття об'єднані спільним предметом - відповідальною та педагогічно вмотивованою діяльністю у міжнародному цифровому середовищі. Зміст можна логічно згрупувати у три послідовні блоки.

Перший - «Проєктування навчання» (мікронавчання, ШІ як асистент).

Другий - «Цифрове середовище та безпека» (імерсивні технології, цифровий слід, ергономіка).

Третій - «Компетентність і суспільна відповідальність» (цифрова компетентність, ЦСР). Це дидактичне групування не змінює авторського змісту занять, але полегшує узгодження їхніх результатів.

Для міжнародних груп передбачено спільне наскрізне проблемне питання, зокрема: «Як створити доступний, безпечний та педагогічно обґрунтований цифровий навчальний досвід для учасників із різних країн?». Воно дозволяє застосувати знання з усіх семи тем у межах одного навчального завдання.

4. Рекомендований приклад інтегрованого навчального завдання

Учасникам міжнародної мікрогрупи можна запропонувати спроєктувати короткий цифровий освітній продукт для іншомовної аудиторії: мікромодуль, інтерактивний навчальний сценарій або методичну картку. Продукт має бути змістовно пов'язаний з однією з Цілей сталого розвитку, доступний для користувачів із різним рівнем цифрової підготовки та супроводжуватися коротким обґрунтуванням педагогічних рішень.

Крок 1. Визначення педагогічної мети. Сформулювати цільову аудиторію, одну конкретну навчальну ціль і критерії її досягнення.

Крок 2. Вибір цифрового формату. Обрати структуру мікромодуля та, за потреби, засоби ШІ або імерсивного представлення; пояснити, чому вибраний інструмент відповідає меті.

Крок 3. Безпека та ергономіка. Перевірити захист даних, простоту доступу, зручність сприймання матеріалу та альтернативи для слабкого інтернет-з'єднання.

Крок 4. Міжкультурна взаємодія. Передбачити роль кожного учасника, зрозумілі правила комунікації та спосіб отримання зворотного зв'язку.

Крок 5. Представлення результату. Показати продукт і коротко пояснити його освітню цінність, обмеження та подальші можливості вдосконалення.

Для формувального оцінювання такого продукту доцільно використати чотири критерії:

- відповідність навчальній меті;
- обґрунтованість вибору цифрових технологій;
- доступність і безпека;
- змістовність міжнародної співпраці та рефлексії.

Результатом може бути не лише готовий цифровий артефакт, а й короткий опис педагогічних рішень, які учасники прийняли під час його створення.

5. Організаційно-педагогічні умови реалізації змісту

В описі обміну за участю студентів польської академії зафіксовано послідовність: спочатку учасникам надавали презентації та тексти лекцій для самостійного ознайомлення, після чого українські викладачі проводили онлайн-заняття; організаційний і технічний супровід забезпечували представники обох сторін.

Така послідовність створює передумови для перенесення частини інформаційного навантаження в асинхронну фазу та використання синхронних зустрічей для пояснення, обговорення й практики.

Для наступних реалізацій доцільно передбачити єдиний короткий інформаційний пакет перед початком занять (цілі, термінологія, посилання, способи доступу), структуровані завдання різного рівня складності та альтернативні канали участі. Важливо також відводити час на взаємне представлення позицій студентів із різних країн: саме така взаємодія відрізняє педагогічно організований віртуальний обмін від звичайної дистанційної лекції.

Рис.2 Організація навчальної діяльності учасників віртуального обміну

Корисні посилання

1. De Wit, H. (2013). COIL – virtual mobility without commercialization. University World News. Retrieved from https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20130528175741647
2. Dooley, M., & O'Dowd, R. (2018). Remote collaboration in language classrooms: An overview of its origins and applications in language teaching practice. In M. Dooley & R. O'Dowd (Eds.), Together in the language classroom: Teachers' experiences with transnational telecollaborative language learning projects (pp. 11–34). Peter Lang Verlag.
3. EVOLVE Project Team. (2020). The impact of virtual exchange on student learning in higher education: EVOLVE project report.
4. Jäger, S., Peng, H., Alba Durán, J., & Oggel, G. (2021). Virtual exchange as an innovative practice in Europe: Awareness and use in higher education: Monitoring report of the EVOLVE project 2020.
5. Guth, S., & Rubin, D. (2015). Getting started with COIL. In A. Schuletz-Moor & S. Simon (Eds.), Global networked teaching in the humanities: Theories and practices (pp. 28–45). Routledge.
6. HubICL. (n.d.). Intercultural learning hub: Virtual world of resources. Retrieved June 22, 2024, from https://hubicl.org
7. Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVic-UCC). Collaborative Online International Learning (COIL): Guidelines. URL: https://mon.uvic.cat/coil/guidelines/.
8. NAFSA: Association of International Educators. (2021). Trends in U.S. study abroad. Retrieved from https://www.nafsa.org/policy-and-advocacy/policy-resources/trends-us-study-abroad
9. Ovcharuk, O., Lytvynova, S.,Pittia, P. et. all. Internationalization Policy, Opportunities, and Digital Support for Higher Education: Perspectives on Ukraine. *European Journal of Education*. Open source preview, 2026, 61(2), e70589 https://doi.org/10.1111/ejed.70589
10. O'Dowd, R. (2021). What do students learn during virtual exchange? A qualitative content analysis of learning outcomes across exchanges. International Journal of Educational Research, 109, Article 101804. https://doi.org/10.1016/j.ijer.2021.101804
11. O'Dowd, R. (2020). A transnational model of virtual exchange for global citizenship education. Language Teaching, 53(4), 477–490. https://doi.org/10.1017/S0261444819000077
12. Rubin, Y. (2021). Introduction to COIL virtual exchange. Universidad de Mendoza, Argentina.
13. Rubin, D., & Guth, S. (2015). Collaborative online international learning: A new format of internationalization. In A. Schuletz-Moor & S. Simon (Eds.), Global networked teaching in the humanities: Theories and practices (pp. 15–27). Routledge.
14. Rubin, Y. (2017). Embedding collaborative online international learning (COIL) at higher education institutions. Internationalisation of Higher Education, 2, 27–44. Retrieved from https://www.handbook-internationalisation.com/en/handbuch/gliederung/#/Beitragsdetailansicht/175/1192/Embedding-Collaborative-Online-International-Learning-(COIL)-at-Higher-Education-Institutions
15. Rubin, D., & Guth, S. (2019). Researching the institutionalisation of virtual exchange COIL worldwide. Paper presented at the International Virtual Exchange Conference (IVEC), Tacoma, WA, USA.
16. Rubin, J., & Guth, S. (Eds.). (2023). The COIL virtual exchange handbook: Implementation, development, and support of collaborative online international learning. Taylor & Francis.

Додатки

СПІЛЬНЕ СТВОРЕННЯ КОМУНІКАЦІЙНОГО ПЛАНУ ВІРТУАЛЬНОГО ОБМІНУ

1. Шанобливе спілкування

Правила:

- Встановіть правила мережного етикету та ознайомте з ними учасників на початку програми.
- Наголошуйте на важливості ввічливості, активного слухання, та культурної чутливості.
- Приклад правила: «Завжди шанобливо ставтеся до своїх однолітків і уникайте використання сленгу або жаргону, який може бути незрозумілим для інших»

2. Чітке та лаконічне спілкування

Ясність:

- Заохочуйте використовувати чітку, зрозумілу мову.
- Підсумуйте ключові моменти в кінці обговорень.
- Приклад рекомендації: «Завершуйте свої повідомлення коротким викладом ключових моментів, щоб забезпечити ясність».

3. Активна взаємодія

Очікування від участі:

- Встановіть очікування щодо регулярної участі, наприклад, мінімальну кількість щотижневих перевірок.
- Заохочуйте швидкі реакції, щоб підтримувати потік зв'язку.
- Приклад очікування: «Очікується, що студенти перевірятимуть інформацію на дискусійних дошках принаймні двічі на тиждень і відповідатимуть на повідомлення протягом 48 годин».

4. Структурована взаємодія

Дискусійні дошки:

- Створюйте дошки обговорень на платформі курсу для поточних розмов.
- Використовуйте конкретні теми для різних тем, щоб упорядкувати обговорення.
- Приклад налаштування: «Створюйте гілки для щотижневих тем, оновлень проекту та загальних питань.»

Регулярні реєстрації:

- Плануйте щотижневі відеодзвінки через Zoom або Microsoft Teams.
- Кожен дзвінок повинен мати встановлений порядок денний, включаючи оновлення проєкту та сесії запитань і відповідей.
- Приклад порядку денного: «Щотижневі перевірки щоп'ятниці о 10 ранку за східним часом, щоб обговорити прогрес, вирішити проблеми та спланувати наступні кроки».

Спільна діяльність:

- Організовуйте структуровані онлайн-дебати та групові проєкти.
- Розподіліть ролі та обов'язки для забезпечення активної участі.
- Приклад вправи: «Щомісячні онлайн-дебати на глобальні теми охорони здоров'я, коли командам доручено аргументувати за або проти конкретних пропозицій».

5. Механізми зворотного зв'язку

Конструктивний зворотний зв'язок:

- Встановіть керівні принципи для надання конструктивного зворотного зв'язку.
- Заохочуйте конкретні, дієві пропозиції та позитивне підкріплення.
- Приклад настанови: «Надайте принаймні один позитивний коментар і одну пропозицію щодо покращення вашого відгуку».

Зворотний зв’язок:

- Створюйте можливості для регулярного зворотного зв'язку щодо програми ВО.
- Використовуйте опитування, есе-роздуми та дискусійні форуми для збору внесків.
- Приклад інструменту: «Середньострокові та кінцеві опитування для збору відгуків про програму та ефективність комунікації».

6. Вирішення конфліктів

Протоколи вирішення конфліктів:

- Налаштуйте чіткий протокол для вирішення конфліктів або непорозумінь.
- Заохочуйте учасників негайно звертатися з питаннями до фасилітатора.
- Приклад протоколу: «Повідомляйте про будь-які конфлікти фасилітатору електронною поштою протягом 24 годин. За потреби будуть призначені медіаційні сесії».

Посередництво:

- За потреби пропонуйте медіаційні сесії для вирішення конфліктів.
- Забезпечте нейтральну платформу для учасників, щоб вони могли висловити свої занепокоєння.
- Приклад підходу: «Фасилітатори проводитимуть медіаційні сесії, щоб допомогти вирішити конфлікти та забезпечити позитивне навчальне середовище».

ПРИБЛИЗНИЙ ПЛАН КОМУНІКАЦІЇ

Пункт чек-листа узгоджено	Так	Ні	Ім'я / Особа (особи) Відповідальна	Примітки до договору
Ми погоджуємося встановлювати та пош	X		Увесь	Підлягає обговоренню та підписано на нашій наступній зустрічі
Ми згодні наголосити на ввічливості, активно	X	.	Увесь	
Ми погоджуємося завжди шанобливо звертатися до своїх однолітків і уникати сленгу чи колоквізмів.	X		Увесь	Усвідомлюйте динаміку комунікації та мови
Ми домовляємося спілкуватися чітко і лаконічно.	X		Увесь	
Ми домовилися узагальнити ключові моменти наприкінці дискусій.	X		Увесь	Той, хто веде нотатки, має бути визначений на початку кожної зустрічі
Ми погоджуємося встановити очікування щодо регулярної участі.	X		Увесь	
Ми погоджуємося сприяти оперативному реагуванню, щоб підтримувати потік комунікації.	X		Увесь	Час відповіді: 48 годин / 24 години для повідомлень WhatsApp
Ми домовляємося про створення дискусійних дощок для поточних обговорень.				
Ми погоджуємося, що кожен студент буде робити свій внесок регулярно.	X		Увесь	Альтернативний спосіб не приймається. Учні залучатимуть вихователя/фасилітатора, якщо учень не бере участі у виконанні завдань
Ми погоджуємося планувати регулярні відеодзвінки через Zoom або Microsoft Teams.	X		Увесь	Кожні 14 днів /zoom
Ми домовляємося, що кожен дзвінок матиме встановлений порядок денний.	X		Увесь	Включено в запрошення до зустрічі, яке має розіслати керівник команди.
Ми домовляємося про організацію структурованих онлайн-дебатів на актуальні теми.	X		Увесь	Важливо дотримуватися порядку денного та регламенту зустрічі
Ми погоджуємося встановити правила надання конструктивного зворотного зв'язку.				Не обов'язково
Ми погоджуємося створювати регулярні можливості для зворотного зв'язку за допомогою опитувань, есе-роздумів та дискусійних форумів.				Включено в дизайн навчальних програм
Ми домовилися створити чіткий протокол для оперативного вирішення конфліктів.	X			План управління конфліктами буде погоджено на найближчому засіданні
Ми погоджуємося заохочувати учасників негайно повідомляти про проблеми фасилітатору.	X		Увесь	
Ми погоджуємося пропонувати медіаційні сесії за необхідності для вирішення конфліктів.	X		Увесь	

Картографування часових поясів

Створення карти часових поясів допомагає всім членам команди розуміти місцевий час один одного, полегшуючи планування та координацію віртуальних зустрічей і дій.

Ось приклад карти часових поясів для програми віртуального обміну за участю учасників із США, Гани та Німеччини.

Місце (Учасник)	Часовий пояс	Місцевий час	Приклад часового інтервалу для зустрічі (UTC)	Періоди, вільні від роботи
США	Східний час (ET)	UTC-5	3:00 PM - 16:00	Національні свята: Новий рік, День Незалежності (4 липня), День подяки (четвертий четвер листопада), Різдво Христове. Вільні від роботи періоди: вихідні дні (субота та неділя). Додаткові періоди: період випускних іспитів (1-10 травня), весілля 20 червня, планова відпустка з 1-10 липня.
Аккрі, Гана (Едді)	GMT	UTC+0	19:00 - 20:00	Національні свята: День Незалежності (6 березня), День Африки (25 травня), Різдво Христове (25 грудня), Боксинг День (26 грудня). Вільні від роботи періоди: вихідні дні (субота та неділя).
Берлін, Німеччина (Альма)	Центральний європейський час (CET)	UTC+1	21:00 - 22:00	Національні свята: Новий рік, Страсна п'ятниця, День праці (1 травня), Різдво Христове, День подарунків. Вільні від роботи періоди: вихідні дні (субота та неділя). Додаткові періоди: Випускний екзаменаційний період (1-15 червня), весілля 5 липня, плановий відпочинок з 1-7 серпня.

Місце (Учасник)	Часовий пояс	Місцевий час	Приклад часового інтервалу для зустрічі (UTC)	Періоди, вільні від роботи
Варшава, Польща	Центральноєвропейський час (CET / CEST)	UTC+1 (зим.) / UTC+2 (літ.)	21:00 - 22:00	Національні свята: Новий рік (1 січня), Богоявлення (6 січня), Великдень і Великодній понеділок, День праці (1 травня), День Конституції (3 травня), Зелені свята (Трійця), Тіло Христове, День Польського війська / Внебовзяття (15 серпня), День Усіх Святих (1 листопада), День Незалежності (11 листопада), Різдво Христове (25–26 грудня). Вільні від роботи періоди: вихідні дні (субота та неділя).
Київ, Україна	Східноєвропейський час (EET / EEST)	UTC+2 (зим.) / UTC+3 (літ.)	22:00 - 23:00	Національні свята: Новий рік (1 січня), Міжнародний жіночий день (8 березня), Великдень, День праці (1 травня), День пам'яті та перемоги над нацизмом (8 травня), День Конституції України (28 червня), День Української Державності (15 липня), День Незалежності України (24 серпня), День захисників і захисниць України (1 жовтня), Різдво Христове (25 грудня). Вільні від роботи періоди: вихідні дні (субота та неділя).

ВИБІР
ОНЛАЙН ПЛАТФОРМИ

Платформа	Функції	Переваги	Варіанти Використання
Zoom	Відеоконференції, сесійні зали, демонстрація екрана, запис	Зручний інтерфейс, широке використання, підтримка великих груп, безпечний	Синхронні зустрічі, семінари, співпраця в реальному часі
Microsoft Teams	Чат, відеоконференції, обмін файлами, інтеграція з Office 365	Безшовна інтеграція з продуктами Microsoft, надійні функції, безпечний	Синхронні/асинхронні зустрічі, командні проєкти, управління класом
Moodle	Налаштування, LMS, форуми, тести, завдання, оцінювання	Відкритий код, гнучкість, підтримка різноманітних навчальних дій	Структурована доставка курсів, асинхронне навчання, управління ресурсами
Google Meet	Відеоконференції, субтитри в реальному часі, демонстрація екрана	Легкий у використанні, доступний, інтегрується з сервісами Google	Швидкі зустрічі, спільні проєкти, взаємодія в класі
Kaltura	Відео платформа, інтерактивне відео, відео-тести, завдання, аналітика	Комплексне управління відео, розширені функції, аналітика	Створення/управління відео контентом, інтерактивні лекції, відео-завдання
Padlet	Онлайн дошка оголошень, співпраця в реальному часі, підтримка мультимедіа	Інтуїтивно зрозумілий, універсальний, підтримує різні типи контенту	Сесії мозкового штурму, спільні проєкти, обмін ресурсами
Slack	Обмін повідомленнями, канали, інтеграція додатків	Комунікація в реальному часі, організовані розмови, інтеграція додатків	Командна комунікація, управління проєктами, швидкі оновлення
Canvas	LMS з управлінням курсами, завданнями, оцінюванням, інструменти для співпраці	Зручний інтерфейс, комплексні функції LMS, сильна підтримка спільноти	Структуроване управління курсами, синхронне/асинхронне навчання
WhatsApp	Обмін повідомленнями, голосові/відео дзвінки,	Широко використовується, простий у використанні,	Швидка комунікація, групові обговорення, неформальні взаємодії

Платформа	Функції	Переваги	Варіанти Використання
	групові чати, обмін мультимедіа	підтримує різні формати спілкування	
Miro *(нова)*	Безкінечна віртуальна дошка, стікери, ментальні карти (mind maps), шаблони, співпраця в реальному часі	Висока наочність, інтерактивність, підходить для складного візуального планування	Мозкові штурми, проектування курсів, групові вправи, візуалізація ідей
Kahoot! *(нова)*	Ігрові вікторини, опитування, картки для повторення, мультимедійні питання	Високий рівень гейміфікації, підвищує залученість та мотивацію	Формативне оцінювання, експрес-перевірка знань, криголами (icebreakers)
Notion *(нова)*	Бази знань, вікі-сторінки, бази даних, канбан-дошки, нотатки з підтримкою форматування	Гнучкість у структуруванні інформації, все в одному місці	Створення навчальних хабів, ведення конспектів, управління проєктами
Mentimeter *(нова)*	Інтерактивні презентації, хмари слів, голосування, опитування в реальному часі	Анонімність відповідей, миттєва візуалізація результатів, легкий доступ через QR/код	Зворотний зв'язок під час лекцій, опитування аудиторії, інтерактивне обговорення
Loom *(нова)*	Запис екрана та веб-камери, миттєве поширення за посиланням, коментарі	Швидкість створення асинхронного відео, відсутність потреби у складному монтажі	Відео-інструкції, фідбек на завдання студентів, пояснення складних тем

ДЛЯ НОТАТОК

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Віртуальні обміни: практичні кейси

Авторський колектив:
Паола Пітта (Італія)
Олександра Яма (Австрія)

Переклад українською мовою,
адаптація та доповнення українським досвідом :
Світлана Литвинова (Україна)

Дизайн видання:
Ейтне Кнаппіч (Австрія)

Інститут цифровізації освіти
Національної академії педагогічних наук України
м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
Свідоцтво про державну реєстрацію:
Серія ДК № 7609 від 23.02.2022 р.
електронна пошта (E-mail): iitzn_apn@ukr.net